öösisel ajal; 1590. a. aprillis laseb asestaarosta jesuiitide hässitusel ära võtta karnidest liha, ettekäändel, et kogu Poolas on kombeks paastuajal avalikult liha mitte müüa; oli muidki sääraseid korratusi. Üksnes harukorril kuuleme, et kolleegiumi rektor oma õpilasi karistab või ülekohut-kannatanuile õigust mõistab. Peale selle sundisid jesuiidid oma alamaid ehitama väljaspool linna rohkel arvul maju, mis moodustasid aja jooksul terve omaette aguli, kus süstemaatiliselt arendati ülesostmist ja viinamüüki, peeti ilma loata tööstusettevõtteid jne., seda kõike linna kahjuks, talle antud privileegiumi vastaselt. Kaebusi esitati lossikohtule, ökonoomile, kantslerile, riigipäevale ja isegi provintsiaalile, kuid tegelikud tagajärjed jäid kas hoopis tulemata või aga oli olukorra paranemisel õige lühike kestus. Jesuiidid tegid lõppeks isegi katset omandada linna otseseid varandusi, kusjuures privileegiumi õnnetu ebatäpsus oli neile kasuks. Privileegium oli kindlustanud linnale ehitiste ja majade omanduse ainult kõige üldisemal kujul, mitte aga üksikasjus; ja et arhiivi kaotsimineku tagajärjel enam mingisuguseid üksikute ehitiste omandusõigust tõendavaid dokumente alal polnud, siis võisid jesuiidid üsna rahulikult julgeda lihakarne ja linna vaekoda omale nõuda (1595. a.), kuni lõppeks Loknicki, kes vahepeal Krakovisse oli kolinud, tõendas, et need ehitised ühevõrra kõigi muude linnahoonetega on omal ajal revidentide poolt linnale üle antud.

Gregoriaani kalendri maksmapanek äratas kodanikes üsna loomusunniliselt vastuseismist, mis küll arusaadav, arvestades selle aja valitsevaist oludest tingitud tugevat katolikuvastast meeleolu, ja kogu kalendriuuenduses nähti vaid katoliikliku propaganda uut võitlusabinõu. Peale uue kalendri maksmapanekut kogu Poolas 15. X. 1582. a. võttis ka Loknicki selle viibimata vastu. Raad jäi vana kalendri juurde, kuni uus kalender maksma pandi kuningliku käskkirjaga 17./27. XI. 1583. a. Kuid ka siis võttis raad selle tarvitusele vaid raeprotokolles ning kohturaamatuis, kuna ta oma määrusis ja läbikäimises eraisikutega jäi vana kalendri juurde. Ka kiriklikke pühi pühitseti, nagu varemaltki, vana kalendri järele; noil päevil ei peetud rae koosolekuid.

Kõigi nende tegurite ühine mõju võis küll vähe soodustada linna hüve tõusu. Kuigi esialgselt võidi uskuda tõusengusse, sattusid ometi peagi kaubandus ning läbikäimine täielisse seisakusse ja tõelisest ainelisest hüveolust ei või hästi juttugi olla. 1589. a. keelas raad puumajade ehitamise ning andis käsu olemasolevate lammutamiseks, aga nende määruste teostamine osutus võimatuks; linnas leidus endiselt lagunemise märke. Lõppeks ei suutnud linn tasuda enam Emajõe silla ülalpidamiskulusid ja 1599. a. pidi maavalitsus talle seks otstarbeks toetuse määrama. Ja kui linn 1593. a. tahtis asendada linna vahimeeskonda tingsõduritega, milleks igal majal tuli maksta vaid 50 krossi, olid linna elanikud ka selleks liiga vaesed. Järgmisel aastal peavad kodanikud asuma ise vahiteenistuse täitmisele. Kui siis raad annab 1597. a. määruse pillamise vastu pulmapidudel, siis jääb sellest mulje, nagu võideldaks siin vähem tõelise pillava uhkuse vastu, küll aga tahetakse saavutada äärmist kokkuhoidu. Pealegi tõi varssi puhkenud Rootsi-Poola sõda kodanikele kaela uued rasked koormused. Vaatamata kõigile rõhumisile ja osaks saanud kannatusile säilitas kodanikkond truualamluse Poola valitsusele. Kui kodanikkond oli senini kõrvale hoidunud ülevaatusist, mis pidid ette võetama kuningliku käskkirja põhjal dets. 1596. a. vähemalt kaks korda aastas lossiülemuse juuresolekul, siis oli kodanikkond nüüd nurisemata sellega nõus ja oli tarviduse korral valmis täitma ka vahiteenistuse-kohustusi linna müürel. Et kohalolev sõjavägi oli arvuliselt väike, siis õpetati mõnedele kodanikele kahurite käsitlemist. Toiduaineid

Tartu, lk. 54